

Министерство на околната среда и водите

Вх. № 26-00-1286

София 28.06. 2013 г.

До Министъра на Околната среда и водите

До Национална служба за защита на природата (НСЗП-МОСВ)

edno_gishe@moew.government.bg

До Националния съвет по Биологично разнообразие (НСБР)

rgalitionova@moew.government.bg

М Н Е Н И Е

от

проф. д-р Даниела Симеоновска-Николова

и гл. ас. д-р Венислава Спасова

Биологически факултет, Софийски университет "Св. Кл. Охридски",

катедра „Екология и опазване на околната среда“

гр. София, ул. Драган Цанков № 8,

e-mails: dansim@biofac.uni-sofia.bg, v_spasova@biofac.uni-sofia.bg

Относно: постъпил за разглеждане на 06.07.2021г. в Национален съвет по Биологично разнообразие „План за действие за опазване на европейския лалугер (*Spermophilus citellus*) в България 2021-2030 г.“

Европейският лалугер (*Spermophilus citellus*) е с постоянно намаляващ ареал и численост, както в Европа, така и у нас. Някои негови физиологични и поведенчески характеристики го правят особено уязвим на антропогенно влияние: Лалугерът може да прекара в хибернация до 8 месеца през годината, което го излага на опасност от директно унищожаване при разрушаване на местообитанието, например механична обработка - изораване по време на хибернацията; Привлекателен е за голям брой хищни птици и бозайници, тъй като има сравнително големи размери за гризач и е активен през светлата част на денонощието; Размножава се веднъж годишно, и то най-вече на втората година от раждането си, което за разлика от другите гризачи намалява неговия размножителен потенциал и възможност за самовъзстановяване на популацията. Безпокойството, породено от антропогенни източници, напр. строителни машини, селскостопански машини и други има силно влияние върху неговата комуникация в колонииите.

В предложението за разглеждане План за действие за опазване на европейския лалугер (*Spermophilus citellus*) в България 2021 – 2030 г.“, наричан по-долу за краткост ПД, ясно и аргументирано е представено поетапно състоянието на вида в България,

причините довели до намаляване на неговия ареал и численост като се предлагат конкретни мерки за подобряване на неговото състояние. В тази връзка напълно подкрепяме мнението, изложено в ПД, че опазването на лалугера ще има директно и индиректно въздействие спрямо други видове животни, включително дребни бозайници. Така, състоянието на хищниците, които обитават неговите местообитания и го ползват основно за храна също ще се подобри. Освен това мерките за ограничаване на използването на пестициди и минерални и изкуствени торове ще имат пряк ефект и върху други защитени видове дребни бозайници, като обикновения хомяк (*Cricetus cricetus*), добруджанския хомяк (*Mesocricetus newtoni*) и незащитената, но също с намаляващ ареал в Европа степна домашна мишка (*Mus spicilegus*). Затова смятаме за уместно включването и аргументацията на целия раздел „7.2. Пряко опазване и възстановяване на вида и местообитанията му“ в ПД особено точките, свързани с агроекологичните схеми (7.2.1 и 7.2.2). Въвеждането под някаква форма на буферни зони около линейни обекти (около 2.5 метра) ще даде възможност и на други застрашени от изчезване дребни бозайници да ги използват за екологични коридори (7.2.3). Провеждането на кампании против използването на пестициди (7.2.5) също ще има положителен ефект.

По отношение на законодателните и управленските мерки, заложи в ПД можем да отбележим, че видът е получил негативна оценка при Докладването по чл. 17 от „Директивата за местообитанията“ през 2020 г. – “неблагоприятно – лошо”. Освен това Международният съюз за защита на природата (IUCN) през 2020 г. оцени европейския лалугер в категория „Застрашен - EN“. Всичко това налага незабавната защита на европейския лалугер и включването му в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). В този смисъл, смятаме за правилно включването в ПД на всички предложени мерки в глава 7.1. „Законодателни и управленски“. Тази защита на вида ще доведе до постепен, но сигурен положителен ефект, тъй като видовете включени в Приложение №3 на ЗБР са част от Докладите за оценка на въздействието на околната среда (ДОВОС) на планове, програми, инвестиционни намерения и други. Чрез включването на вида в Приложение 3, лалугеровите колонии, които са извън защитените зони и територии ще бъдат подлагани на оценка на въздействието с всички произтичащи от това положителни страни за местообитанието и самия вид.

Подкрепяме подхода, че лалугеровата колония и нейното местообитание трябва да бъдат основополагащи при планиране и прилагане на необходимите природозащитни мерки, за да се подобри тяхната ефективност. Смятаме също, че са необходими допълнителни проучвания за взаимодействието между лалугеровите колонии на метапопулационно ниво. Това е един много важен въпрос за опазването на вида. В България частично е засегнат в изследванията на Kryštufek et al. 2009 и Říčanová et al. 2013. Предлагаме да бъде включена подобна мярка в глава 7.3. Изследвания и мониторинг „7.3.14. Проучване на метапопулационната структура на лалугера в България, с цел неговото качествено опазване“. Намираме, че научните знания от подобно изследване ще бъдат от съществено значение при реализиране на следващите планове за действие.

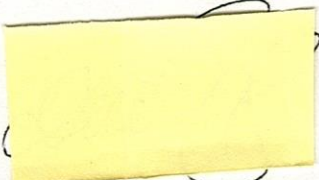
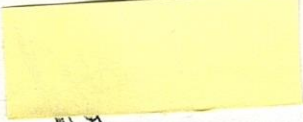
В точка „4.6. Данни за отглеждане на вида на затворено“ на страница 53 е записано, че видът не е част от нито една експозиция на зоопарк или зоокът в България. Бихме искали да отбележим, че в Софийския зоопарк вече има експозиция за дребни бозайници, включително на лалугери и там се провеждат наблюдения върху поведението му, с цел оптимално отглеждане и размножаване в зоопаркови условия. Предлагаме тази допълнителна информация да бъде взета предвид при приемане на плана.

В заключение смятаме, че избрания подход и начин на подготовка на ПД са правилни и отговарят на съвременното състояние на вида. Напълно подкрепяме предложението „План за действие за опазване на европейския лалугер (*Spermophilus citellus*) в България 2021 – 2030 г.“, като се надяваме членовете на Националния съвет по Биологично разнообразие (НСБР) също да го подкрепят на планираното заседание на съвета, а Министерът на околната среда и водите да го съгласува.

Настоящото мнение е подадено по електронен път и молим да получим входящ номер за неговото входиране в администрацията на МОСВ, НСЗП и НСБР.

Гр. София
28.06.2021

С уважение:

/проф. д-р Даниела Симеоновска-Николова, катедра „Екология и ООС“, етолог, експерт по дребни бозайници/

/гл. ас. д-р Венислава Спасова, катедра „Екология и ООС“, експерт по бозайници и консервационен биолог/